

NINA HALTIA – ULPUKKA ISOPAHKALA-BOURET

Epävarmuuksia työväenluokkataustaisten korkeakoulutettujen työllistymisen polulla

Pohdimme tässä kirjoituksessa korkeakoulutuksen tasa-arvoa valmistuneiden näkökulmasta. Tavoitteenamme on luoda katsaus luokkataustaa ja työelämäsiirtymiä koskeviin ajankohtaisiin teoreettisiin keskusteluihin. Millaiseksi työväenluokkaisesta taustasta tulevat korkeakoulutetut mieltävät mahdollisuutensa työmarkkinoilla, ja millaisia epävarmuuksia oman paikan löytämiseen kietoutuu? Työllistyminen oman alan töihin on siirtymäkohta, jossa korkeakoulutetut kohtaavat työelämän vaatimukset ja joutuvat työstämään omaa identiteettiään suhteessa niihin.

Lähestymme aihetta Bourdieun (1984) kasvatustieteellisen teorian viitekehyksessä, jossa yhteiskuntaluokkaa tarkastellaan sekä sosiaalisena että kulttuurisena ilmiönä. Yhteiskuntaluokka eriarvoistavana rakenteena ilmenee erilaisina pääomina sekä eri taustoista tulevien opiskelijoiden tavassa ymmärtää maailmaa ja omaa paikkaansa siellä (Bathmaker, Ingram & Waller 2013; Lehmann 2019). Ylemmistä yhteiskuntaluokista lähtöisin olevilla on työelämän kentillä arvostettuja ja hyödynnettävissä olevia taloudellisia, kulttuurisia ja sosiaalisia resursseja, jotka auttavat työnsaannissa ja alkuvaiheen uralla navigoimisessa (Bathmaker ym. 2013). He ovat saaneet jo kodin perintönä hyvät lähtökohdat työmarkkinakilpailuun vaikkapa vanhempien taloudellisen tuen ja sosiaalisten verkostojen muodossa, kun taas

työväenluokkataustaisilla näitä etuja on vähemmän (Haltia, Isopahkala-Bouret & Mutanen 2023a).

Korkeakoulutettujen työmarkkinoilla menestymisen ehtona on sosiaalistuminen keskiluokkaihin normeihin. Keskiluokkaisen perheen jälkikasvulle korkeakoulutus ja korkeakoulutettujen työmarkkinoiden kohtaaminen ei tarkoita siirtymistä kulttuurisesti vieraisiin ympäristöihin, mutta työväenluokkaiselle opiskelijalle siirtymä voi merkitä myös vaadetta esimerkiksi uudenlaisten puhetapojen, kulttuuristen normien ja arvojen omaksumisesta (Haltia & Isopahkala-Bouret 2023; Lehmann 2019). Muutokseen sisältyy myös sosiaalisia riskejä, kuten vieraantuminen lapsuuden perheistä ja ystäväistä (*hidden injuries*, Lehmann 2013). Tästä syystä urakeskeinen elämäntapa ei ole valmistumisen jälkeen kaikille työväenluokkaisille korkeakoulutetuille mahdollista tai edes haluttua.

Aineisto ja analyysi

Avaamme aikaisemman tutkimuksen esiin nostamia teemoja hyödyntäen kolmen työväenluokkataustaisen 25–26-vuotiaan kauppatieteilijän eli Birgitan, Anitan ja Roopen esimerkkihaastatteluja, jotka ovat peräisin HighEmploy-tutkimusprojektin (2018–2022) laajasta haastatteluaineistosta (n=76). Hank-

keessa tarkastelimme kriittisesti korkeakoulutettujen työllistettävyyden ideaaleja (esim. Korhonen, Siivonen, Isopahkala-Bouret, Mutanen & Komulainen 2023) ja analysoimme sosiaalista eriarvoisuutta työmarkkinoille asemoitumisessa sekä määrällisesti (esim. Isopahkala-Bouret & Nori 2021) että laadullisesti (esim. Haltia & Isopahkala-Bouret 2023; Haltia ym. 2023a; Haltia, Isopahkala-Bouret & Mutanen 2023b; Isopahkala-Bouret, Siivonen & Haltia 2023).

Kolme esimerkkihaastattelua valikoituivat tarkastelumme, koska niissä tulee esiin työelämäsiirtymään liittyviä epävarmuuksia ja rajoitteita siinä, minkä opiskelijat kokivat itselleen mahdolliseksi. Omien uratavoitteiden pohdintoihin kytkeytyi näissä haastatteluissa tavalla tai toisella myös epäilyjä omasta kauppatieteilijyydestä. Lisäksi kaikki kolme olivat jollain tavalla muuttaneet uratavoitteitaan opintojensa loppuvaiheessa tai siirtymään työelämään. Sovelsimme temaattista luentaa, jolloin liitimme haastatteluotteita teoreettisiin käsitteisiin ja aiemman tutkimuksen, myös oman tutkimuksemme, havaintoihin (ks. Korhonen, Siivonen & Isopahkala-Bouret 2022).

Työelämäsiirtymät ja sosiaalinen liikkuvuus: Eriarvoisuuksia ja epävarmuuksia

Birgitta: Koulutuslupauksen varaan rakentaminen

Keskiluokkaisilla korkeakouluopiskelijoilla on todettu olevan kulttuurista ymmärrystä siitä, että omia pääomia on kannattavaa kartuttaa koulutuksen aikana, esimerkiksi osallistumalla erilaisiin opiskelijaelämän aktiviteetteihin, harrastuksiin, verkostoihin ja työharjoitteluun varsinaisen opiskelun ohella (Isopahkala-Bouret ym. 2023). Työväenluokkataustaiset opiskelijat taas luottavat useammin koulutuksen antamaan osaamiseen ja pääomaan eivätkä niin sanotusti ymmärrä, että pelkkä tutkinto ei riitä vaan että tarvitaan myös muita meriittejä ja ominaisuuksia (Burke, Scurry & Blenkinsopp 2020). Heidän mielikuvansa

voivat olla ristiriidassa todellisten kentän odotuksien ja realiteettien kanssa. Birgitan haastattelussa tuli esiin hänen tasapainoilunsa juuri tässä kysymyksessä.

Birgitta oli valmistunut hiljattain ja työllistynyt controlleriksi. Hän kuvaili, ettei opiskeluaikana ollut asettanut itselleen erityisiä ammatillisia tavoitteita vaan oli keskittynyt opintoihin ja luottanut, että kauppatieteellinen koulutus itsessään on työllistymisen turva. Hän ylläpiti ajatusta oman tutkintonsa ja kauppa korkeakoulun hyvästä maineesta ja tunnettavuudesta työn saannin takeena: ”No mä oon sen verra onnellisessa asemassa, et mun ei oo tarvinnu mitenkään markkinoida itseäni, että ku toi koulu minkä kävin nii se on ihan tunnettu”.

Samalla hän kuitenkin tiedosti muillakin tekijöillä olevan merkitystä. Hän oli ollut hie man huolissaan siitä, ettei ollut opiskeluaikanaan onnistunut saamaan alaa vastaavaa työtä. Suurin osa kauppatieteiden opiskelijoista työllistyy oman alan tehtäviin viimeistään kandidaatin tutkinnon suoritettuaan, ja opiskelijat vertailevat keskenään, kuka on päässyt alan halutumpiin harjoittelupaikkoihin (Haltia yms. 2023a). Birgitta pohti valmistuttuaan, ”Et mä mietin et oonks mä sitte huonompi työnhakija, jos mä en oo opiskelujen aikana ollut töissä”.

Toiseksi tärkeäksi asiaksi työnsaannin näkökulmasta Birgitta totesi oppineensa sen, että omaa itseään piti pystyä kehumään: ”Yks mitä mä sitte jouduin lopulta oppimaan on se, että vaikka onkin aika semmonen vaatimaton... Mut sitte ku hakee töitä nii joku muukin valehtelee hirveesti siitä mitä ne on tehny nii pitää uskaltaa vähän kehua itteensä ja sitä mitä osaa.” Itsensä brändäyksen ja markkinoinnin vaade näyttäytyi keskeisenä kauppatieteilijän työelämätaimana (Mutanen, Korhonen & Siivonen 2023).

Birgitan kertomuksessa näkyi koulutukseen luottamisen ja työnsaannin epävarmuuden välinen jännite: Yhtäältä hän tunnisti, että työllistyminen edellyttää myös koulutus-pääomaa vahvistavia (tai jopa sen ohittavia) ominaisuuksia. Toisaalta hän kuitenkin rat-

koi omaa tulevaisuuden työelämää koskevaa kysymystään nimenomaan koulutuksen kautta. Hän suunnitteli hankkivansa vielä jopa lisää tutkintokoulutusta turvatakseen asemaansa ja kertoi mahdollisesti hakevansa tuotantotalouden diplomi-insinööri-koulutukseen tai jatko-opiskelijaksi. Kilpailu hyvistä työpaikoista ja esimerkit omasta lähipiiristä olivat saaneet hänet ajattelemaan, ”että se yks maisterintutkinto ei riitä”.

Anita: Omien uratavoitteiden kohtuullistaminen

Kulttuurisena ihanteena, erityisesti kaupallisella alalla, on nousujohteinen ura eli korkealle tähtääminen ja menestymisen halu (Haltia ym. 2023a). Myös usealla työväenluokkataustaisella opiskelijalla on yliopistoon mentäessä ja opiskellessa korkeat uratavoitteet, ja korkea-koulutus näyttäytyy reittinä kohti parempaa työmarkkina-asemaa ja toimeentuloa kuin mitä omilla vanhemmilla on ollut (Lehmann 2019). Uratavoitteita saatetaan kuitenkin mukauttaa joko vapaaehtoisesti tai pakon edessä. Joillekin tämä voi merkitä esimerkiksi urakamppailusta ja statuksen tavoittelusta kieläytymistä (Käyhkö 2023) tai omien tavoitteiden sopeuttamista siihen, minkä kokee olevan itselle mahdollista (O’Shea 2020). Anita oli yksi omien uratavoitteiden kysymystä erityisesti pohtineista haastatelluista.

Anita työskenteli assistant controllerina pienessä yrityksessä. Työsopimus oli kuitenkin määräaikainen, joten työnhaku oli Anitalle ajan-kohtainen. Hän oli jatkossakin etsimässä controllerin töitä ja nimesi sen tämänhetkiseksi ykkös-toiveekseen. Samalla hän kuitenkin peilasi tätä työpaikkoihin isoissa tilintarkastusyriksissä, jotka näyttäytyivät eräänlaisena ihanteena ja ”mihin suurin osa menee laskentatoimen opiskelijoista”. Hän kertoi ensin itsekin tavoitelleensa tätä uraa mutta tulleen myöhemmin toisiin ajatuksiin. Kysyttäessä syytä tähän, hän kertoi, ettei alan työntekoon omistautumista korostava työkuultuuri motivoinut häntä: ”Oikeestaan se, että kun kuuli niin monen niin kun just muiden opiskelijoiden, ketkä oli ollu

harjottelijana, ni kuuli niitä tarinoita, että pitää olla viikonloppusin töissä ja työpäivät venyy 10-tuntisiks vähintään”.

Anita ei myöskään pitänyt kauppatieteellisen alan kilpailullisuudesta: ”Mut kyllähän varsinki kaupallisella alalla on semmonen niin ku vähän kilpaileva ilmapiiri ja semmonen, niin ku kauheesti jotai kehuskellaa jollai asioilla tai muuta”. Tässä tulee esiin aiemman tutkimuksen havainto: jos tavoitteita lasketaan itselle saavutettavammiksi ja päädytään erilaisiin tehtäviin kuin mitä yliopisto-opintojen alkuvaiheessa ajatteli, ajan myötä omista valinnoista voidaan puhua myös itselle parempina – ei vain itselle sopivina (Lehmann 2013). Samalla Anita kuitenkin peilasi tilannettaan suhteessa verkostoitumisen vaateeseen. Vaikka hän oli varsinkin ensimmäisenä opiskeluvuotena verkostoitunut, ei hän kuitenkaan ollut pystynyt solmimaan sellaisia verkostoja, jotka olisivat osoittautuneet hyödyllisiksi työllistymisen kannalta: ”Että ehkä harmillisen vähän niin kun kuitenkin tuli verkostoiduttua. Mut nyt sen ymmärtää oikeestaan, että ois ehkä kannattanutkin sitten. Kun on LinkedInissa ja muuta ja huomaa, et siellä nyt niin ku porukkaa rupee työllistyä kaikkii firmoihin ja muuta.”

Anitan kertomuksessa nousi esiin erityisesti jännite omien toiveiden asettamisen suhteen: yhtäältä kauppatieteilijän pitäisi tavoitella korkean statuksen paikkoja tietyissä yrityksissä, toisaalta tämä näyttäytyi hänelle saavuttamattomana. Samalla kun hän hieman katuen seurasi vanhojen opiskelutovereiden verkostoitumista ja työllistymistä haluttuihin työpaikkoihin, hän kertoi arvostuksistaan ja henkilökohtaisista tavoitteistaan, jotka olivat ristiriidassa tämän ihanteen kanssa.

Roope: Vääränlaisuuden kokemus ja itsensä poissulkeminen kilpailusta

Haastatteluihimme osallistuneista työväenluokkataustaisista kauppatieteilijöistä miltei kaikki olivat sijoittuneet koulutustaan vastaaviin tehtäviin. Heidän puheessaan korostuivat opintojen aikainen sosiaalistuminen kauppatieteilijyyteen, kuten oikeanlaisen asenteen

omaksuminen ja sosiaalisten verkostojen rakentaminen (Haltia ym. 2023a, 2023b). Kaille sosiaalistuminen tähän kulttuuriin ei kuitenkaan ollut helppoa. Jotkut kokivat vaikeaksi päästä mukaan esimerkiksi opiskelijajärjestötoimintaan ja niiden kautta avautuviin mahdollisuuksiin verkostoitua yrityksiin ja tavata potentiaalisia työnantajia (Isopahkala-Bouret ym. 2023). Suoranaista syrjintää ei ollut koettu, mutta tietyt sosiaaliset piirit ja aktiviteetit eivät vain tuntuneet omilta ja kiinnostavilta. Roope oli haastateltavistamme se, jonka puheessa kuului kokemus itsestään vääranlaisena suhteessa kauppatieteen kulttuurisiin vaatimuksiin.

Roope oli haastatteluhetkellä vielä viimeistelemässä opintojaan. Hän oli hakenut töitä, mutta työnhaku oli ollut vaikeaa ja tuonut pettymyksiä. Hän oli tullut torjutuksi tilanteissa, joissa hän oli ajatellut olevansa hyvä työnhakija: ”mä koin, että oisin ollu ihan kyvykäs hakija, mut en sitten niinku ees haastatteluun asti päässy, niin sekin kanssa vähän ärsytti sit loppujen lopuks”. Hän oli alkanut kasautuneiden negatiivisten kokemusten takia myös jättäytyä pois työnhakutilanteista: ”Tota, siis mä vaan oletin, että en mä oo tarpeeks pätevä siihen hommaan”. Epäonnistuneiden työnhakujen kasautuessa Roope oli lisäksi ryhtynyt kyseenalaistamaan omia kykyjään: ”ja sit mä oon kans alkanu miettimään sitä, että kai siinä joku totuuden siemen saattaa olla, et noin kai - ei kai mulla sit niitä kykyjä ookaan”.

Roope arveli, että ongelmana oli hänen kyvyttömyytensä markkinoida itseään ja tehdä näkyväksi omia taitojaan: ”kyllähän mä niinku koen, et oisin niinku keskivertoo ahkerampi, et pitäis varmaan jotenkin osata hyvin tuoda se sit ilmi”. Saadakseen työpaikan pitäisi osata jopa ”pröystäillä” omilla kyvyillään, minkä Roope koki itselleen vaikeaksi: ”Ei se varmaan ainaakaan multa henkilökohtaisesti onnistu, että mä oon aika lailla jumittunu siihen nöyryyteen niin hyvässä kuin pahassakin, et mä vaan siis koen sen kuitenkin niin hyvänä luonteenpiirteenä, että mä oon siitä pitäny sit kiinni”.

Vääranlaisuus koski myös verkostojen puutumista juontaen juurensa jo opiskeluajoilta, jol-

loin olisi pitänyt osallistua opiskelijarientoihin ja -juhliin, joissa Roope ei ollut tuntenut oloaan kotoisaksi. Hän oli raitis eikä ollut sopeutunut kauppatieteen juomista suosivaan kulttuuriin. Opiskelukavereista ”suurin osa tuntuu olevan just niitä juhlijoi, että sit mä oon sitä miettiny, että no - haluank mä olla nyt niinku semmosten ihmisten kanssa tekemisissä”. Roopen puheessa kuuluikin vahvasti oman autenttisen itsen pohdinta suhteessa siihen, millainen hänen pitäisi olla menestyäkseen. Autenttisuuden liittyvän ristiriidan työstäminen tarkoittaa tasapainoilua korkeakoulutusta läpileikkaavien keskiluokkaisten ihanteiden ja vaateiden sekä toisaalta omasta taustasta omaksuttujen arvostusten välillä (Reay 2001).

Tulevaisuuden suhteen Roope piti yllä toivoa mutta uskoi, että hänen tuli nöyränä aloittaa niistä töistä, joita onnistuisi saamaan: ”kyllä se varmaan tarkoittaa, et lähtee kattomaan ruohonjuuritasolta, että mitä ne pankkivirkailijat siellä tekee, niin kyllä se varmaan sieltä lähtee”. Roopen kertomuksessa kauppatieteen ihanteita vastaan asettuivat hänen omaan autenttiseen minään liittämänsä ominaisuudet: ahkeruus, rehellisyys, raittius ja nöyryys. Yleisen kauppatieteilijyyden normiin mukautumisen ja verkostoitumisen vaade näyttäytyi työelämän kannalta merkityksellisenä; jälkikäteen tuntui epärealiselta, ettei ollut opiskeluaikana tajunnut, osannut tai pystynyt verkkoja luomaan. Roopen tarinassa nousi esiin, että muutos olisi kuitenkin edellyttänyt oman identiteetin ja henkilökohtaisen vakauksen kieltämistä.

Lopuksi

Olemme tässä kirjoituksessa tarkastelleet työväenluokkataustaisten korkeakoulutettujen työllistettävyyttä ja työelämäpolkuja kasvatussosiologisesta näkökulmasta. Olemme havainnollistaneet teoreettista keskustelua kolmen haastatellun kokemusten kautta. Birgitan, Anitan ja Roopen esimerkit ovat tehneet näkyväksi sosiaaliseen luokkaan liittyviä eriarvoisuuksia ja epävarmuuksia, joita työ-

väenluokkataustaiset kauppatieteen maisterit joutuivat pohtimaan ja ratkaisemaan omalta osaltaan työelämään siirtymisensä.

Ulkoisesti polut saattavat näyttäytyä sujuvina ja onnistuneina, mutta niihin kytkeytyy myös sosiaaliseen taustaan kiinnittyviä epävarmuuksia ja jännitteitä. Bourdieun sosiologian teoriaa soveltavassa tutkimusperinteessä on osoitettu, että luokkaa koskevat eriarvoistavat käytännöt eivät aina ole näkyvästi syrjiviä. Esimerkeissämme nousi esiin kolme mekanismia, jotka osaltaan rajasivat työväenluokkataustaisten korkeakoulutettujen työllistymisen polkuja: 1) vahva usko (yksinomaan) koulutuspääomaan, 2) omien uratavoitteiden laskeminen niin sanotusti realistiselle tasolle suhteessa itselle mahdollisina pidettyihin vaihtoehtoihin sekä 3) vääränlaisuuden kokemus ja jättäytyminen ulkopuolelle siitä kilpailusta, jossa ei usko kuitenkaan pärjäävänsä.

Sosiaalista taustaa ja korkeakoulutettujen työllistymistä koskevassa tutkimuksessa on tuotu esiin, että menestyksen normiin mukautumisen vaade voi olla työväenluokkataustaisille korkeakoulutetuille jonkin sellaisen haluamista, mikä ei tunnu omalta (Käyhkö 2023). Verkostoituminen ja itsensä markkinoiminen voidaan kokea pröystäilyinä ja jopa valehteluna omista kyvyistä. Työllistettävyyden ideat näyttäytyivät näin hyvin vastakkaisena haastateltaviemme autenttiselle itselle (ks. Korhonen ym. 2023). Yhteiskuntaluokka oli tunnistettavissa näissä omaan identiteettiin ja uratavoitteisiin liittyvissä pohdinnoissa (Haltia ym. 2023b; O'Shea).

Tavoitteenamme on ollut tehdä näkyväksi korkeakoulutettujen eriarvoisuutta koskevaa teoreettista keskustelua ja sitä kautta lisätä ymmärrystä sosiaalisen taustan vaikutuksesta valmistumisen jälkeisissä työelämäsiirtymissä. Edistääksemme tasa-arvoista korkeakoulutusta on tärkeä nähdä jatkumo korkeakoulutukseen pääsyn, opiskelun aikaisen inklusiivisuuden ja valmistumisen jälkeisten tuotosten välillä. Jatkossa tarvitaan lisää tutkimusta tarkastelemaan tasa-arvoisten mahdollisuuksien toteutumista sekä opintopolkujen että työllistymi-

sen polkujen näkökulmista ja huomioimaan myös siirtymät erilaisista taustoista ja erilaisten polkujen kautta tulleiden kokemina.

Lähteet

- Bathmaker, A.-M., Ingram, N. & Waller, R. 2013. Higher education, social class and the mobilisation of capitals: Recognising and playing the game. *British Journal of Sociology of Education* 34 (5–6), 723–743. <https://doi.org/10.1080/01425692.2013.816041>
- Bourdieu, P. 1984. *Distinction: A social critique of the judgement of taste*. Käänt. R. Nice. Cambridge, MA: Harvard University Press. Alkuperäisjulkaisu 1979.
- Burke, C., Scurry, T. & Blenkinsopp, J. 2020. Navigating the graduate labour market: The impact of social class on student understandings of graduate careers and the graduate labour market. *Studies in Higher Education* 45 (8), 1711–1722. <https://doi.org/10.1080/03075079.2019.1702014>
- Haltia, N. & Isopahkala-Bouret, U. 2023. A visit to another class? Working-class graduates entering university and the graduate labour market in Finland. *Journal of Higher Education Policy and Management* 45 (2), 192–205. <https://doi.org/10.1080/1360080X.2023.2180166>
- Haltia, N., Isopahkala-Bouret, U. & Mutanen, H. 2023a. Getting a head start: Capital inheritance and the labour market entry of Finnish business graduates. *British Journal of Sociology of Education* 44 (4), 669–686. <https://doi.org/10.1080/01425692.2023.2203356>
- Haltia, N., Isopahkala-Bouret, U. & Mutanen, H. 2023b. Työväenluokkaisesta taustasta ekonomiksi – tasa-painoilua kahden maailman välillä. Teoksessa M. Kalahti, H. Silvennoinen, J. Varjo & M. Viikman (toim.) *Koulutus ja yhteiskuntaluokka*. Kasvatussosiologian vuosikirja 4. Tampere: Tampere University Press, 50–71. <https://doi.org/10.61201/tup.865>
- Isopahkala-Bouret, U. & Nori, H. 2021. On a level playing field? The effect of parents' education on master's degree graduates' labour market success in Finland. *Advances in Applied Sociology* 11 (12), 626–643. <https://doi.org/10.4236/aasoci.2021.1112053>
- Isopahkala-Bouret, U., Siivonen, P. & Haltia, N. 2023. 'Some people may feel socially excluded and distressed': Finnish business students' participation in extracurricular activities and the accumulation of cultural capital. *Journal of Education and Work* 36 (1), 52–64. <https://doi.org/10.1080/13639080.2022.2162017>
- Korhonen, M., Siivonen, P. & Isopahkala-Bouret, U. 2022. Sinnikkään työntekijän ihanne ja haavoittuvuus naisten asiantuntijatyössä. Teoksessa E. Laakkonen, T. Sotkasiira, I. Lehto & M. Heikkilä. (toim.) *Haavoilla – käsite ja kokemus*. Aikuiskasvatuksen näkökulmia rikkoviin elämäntilanteisiin. Aikuiskasvatuksen 54. vuosikirja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 109–134. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9423-5>

- Korhonen, M., Siivonen, P., Isopahkala-Bouret, U., Mutanen, H. & Komulainen, K. 2023. Young and/but successful: Business graduates performing themselves as valuable labouring subjects. *Journal of Youth Studies* 27 (5), 668–684. <https://doi.org/10.1080/13676261.2022.2161355>
- Käyhkö, M. 2023. "Sosiaalista nousua en oo miettiny". Työläistäustaiset yliopisto-opettajanaiset, yliopistotyö ja eletty luokka. Teoksessa M. Kalalahti, H. Silvennoinen, J. Varjo & M. Villman (toim.) *Koulutus ja yhteiskuntaluokka*. Kasvatustieteiden tutkimuskeskus 4. Tampere: Tampere University Press, 72–94. <https://doi.org/10.61201/tup.865>
- Lehmann, W. 2013. Habitus transformation and hidden injuries: Successful working-class university students. *Sociology of Education* 87 (1), 1–15. <https://doi.org/10.1177/0038040713498777>
- Lehmann, W. 2019. Forms of capital in working-class students' transition from university to employment. *Journal of Education and Work* 32 (4), 347–359. <https://doi.org/10.1080/13639080.2019.1617841>
- Mutanen, H., Korhonen, M. & Siivonen, P. 2023. Employability as self-branding in job search games: A case of Finnish business graduates. Teoksessa P. Siivonen, U. Isopahkala-Bouret, M. Tomlinson, M. Korhonen & N. Haltia (toim.) *Rethinking graduate employability in context: Discourse, policy and practice*. Cham: Palgrave Macmillan, 319–339. https://doi.org/10.1007/978-3-031-20653-5_15
- O'Shea, S. 2020. Crossing boundaries: Rethinking the ways that first-in-family students navigate 'barriers' to higher education. *British Journal of Sociology of Education* 41 (1), 95–110. <https://doi.org/10.1080/01425692.2019.1668746>
- Reay, D. 2001. Finding or losing yourself?: Working-class relationships to education. *Journal of Education Policy* 16 (4), 333–346. <https://doi.org/10.1080/02680930110054335>